

Архитекта Дарко Марушић нас је напустио. Остварио је велики опус радећи у тиму са својом супругом Миленијом, али и као професор, педагог, јавна личност и, надасве, архитекта уметник.

Заузима значајно место у историји Института за архитектуру и урбанизам Србије. Прво запослење му је управо било у Институту где је радио осам година, од 1967. до 1973. године. Након тога је прешао на Архитектонски факултет и тамо радио све до 2005, укупно 32 године. Паралелно са радом на факултету, све време је радио и у Институту, од 1967. до 2017. год., тачно 50 година - пола века. Све пројекте је урадио са Миленијом у ИАУС-у који је био његова друга кућа.

Већина пројеката је изведена и управо све те куће и насеља остају неизбрисиво наслеђе у времену и простору.

Тема је било у изобиљу. Стамбена архитектура доминира и оваплоћује се у насељу Церак виногради. Нижу се и други стамбени објекти у ткиву града, у Булевару краља Александра или на ободу, као „Цвећара“ на Дедињу.

Прави бисери су Металс банка у Новом Саду, затим вртић „Плава птица“ у насељу Церак виногради, те бравурозна минијатура, бензинска станица у Миријеву, које, нажалост, више нема.

Тим Дарко и Миленија Марушић је био један од синонима за ИАУС. Посвећен свом раду, увек је зрачио позитивном енергијом која је много значила младим колегама који су сарађивали са њим на пројектима, а и другим запосленим у Институту.

Дарко Марушић је свој педагошки рад настављао и у овом, другом окружењу. Не могу да се пореде његова наставничка пракса и менторства у ИАУС-у, али сигурно је то у ИАУС-у било опуштеније, без строгих обавеза оцењивања, тако да су ту провејавале и животне поруке, изражаване су дилеме, а поучан је био и начин његовог рада. Највећи утисак је остављао његов комплексан однос према архитектонском задатку. Све је било подједнако важно, од пројектног програма, до извођачких детаља и праћења изградње, а посебно утискивање духовности у задату тему.

Важна начела којих се држао (контекстуалност, урбанитет, спој архитектуре и природе, етика, хуманост и др.) обележила су целокупан његов креативни рад.

Лично сам имао привилегију да разговарам са њим о низу питања и појава у архитектури, и то су били дијалози који изоштравају ставове, сукобљавају их и мире, продубљују и решавају. Дарко није никад стајао, увек је ишао даље, имао свој пут и циљ.

Последњи беочуг који је оставио Институту, заједно са Миленијом, јесте елаборирање материјала за заштиту културног и историјског наслеђа насеља Церак виногради, али, већ у препознатљивом креативном замаху, и пројекат нових садржаја у том урбаном комплексу, који би требало да заокруже насеље и удахну му нови слој.

У ери компјутера, које данас сви користимо, он је, заједно са Миленијом, као и увек, представио програмско-просторну поставку новог дела насеља Церак виногради суптилним цртежима, руком рађеним, у једном сентименталном тону, али снажних ставова.

Његов велики допринос култури наше средине је био и тај што је био посвећен друштвеном раду у архитектури у струковним удружењима као и залагање за популаризацију архитектуре. Значајни су његови доприноси у публицистици, као што је уређивање часописа Савеза архитеката Србије *Архитектура урбанизам*, а нарочито 74. броја посвећеног становању и београдској школи стамбене архитектуре, као и учествовање у покретању часописа Института за архитектуру и урбанизам Србије - *Архитектура и урбанизам*, који излази и данас. Незаобилазна је његова улога у концептовању БИНЕ - Београдске интернационалне недеље архитектуре, чији је био суоснивач и инспиратор.

Низ је карактеристика које су га чиниле препознатљивим. Од физиономије, осмеха, начина говора, изражавања, па све до његове луле. Знање и машта су уткани у његову појавност. Таленат за визуелно, цртеж, филм, као и за музику, причу, дијалог, чинили су подлогу једној садржајној архитектури изграђеној на скупу начела.

Латинска изрека каже да *човека одређује име*, а у његовом имену садржане су речи *дар* као *надареност* и *дар* као *поклон* - несебично је поклањао себе породици, пријатељима, студентима, а надасве архитектури, и *ко* као питање чији је одговор лак: *архитекта, карактеран човек*. А будући да је изворно значење речи карактер - особина, онда можемо рећи да их је имао низ позитивних: етичност, моралност, оданост, смиреност, истрајност и многе друге.

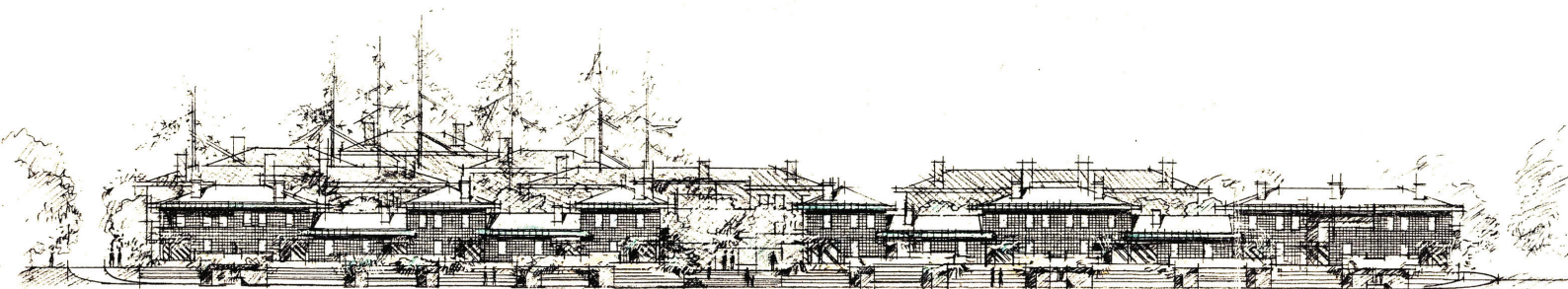
ИАУС је ожалошћен због великог губитка, али Дарко ће остати део његове историје због значајног доприноса његовој афирмацији, ауторитету, традицији. Сви ми знамо да су овакви људи ретки и да иза себе остављају празнину, али Дарко Марушић је оставио и велико наслеђе својим опусом, порукама, опхођењем и самом својом личношћу.

Игор Марић*

Текст Игора Марића изговорен на Комеморативном скупу посвећеном арх. Дарку Марушићу, редовном професору Архитектонског факултета Универзитета у Београду, који је одржан у Културном центру Београда у галерији Артгет 24. маја 2017. године.

---

* др Игор Марић, дипл. инж. арх., научни саветник, Институт за архитектуру и урбанизам Србије

Стамбена групација "Цвећара" - Дедиње, Београд, 1993. Миленија и Дарко Марушић, Жељко Гашпаровић, Савезна награда листа Борба 1993.